XVIII. évfolyam 2. szám.
1944 január 8. szombat

Ára 20 fillér

CELLDÖMÖLKI HIRLAP

=POLITIKAI-TÁRSADALMI-ÉS-SZÉPIRODALMI-HETILAP=

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Celldömölk, gróf Széchenyi-utca 12. Telefon: 55. Csekkszám: 17.258.

Felelős szerkesztő: NAGY IMRE

Előfizetési árak: 1 évre 10, ½ évre 5, ¼ évre 2.50 pengő. Megjelenik minden szombaton.

Ott tartunk,

hogy jóformán csak a könyv tud zavartalan élvezetet nyujtani a mindennapok gondjában, a mai világőrületben megláradt szellemnek. A könyvarakban is hatalmas emelkedés tapasztalható ugyan, de azért még mindig van lehetőség arra, hogy jó könyvekhez aránylag igen olcsón jusson hozzá az olvasó, még a szegényember is.

Itt vannak előttünk a Magyarok Könyvesházának (Bp. VII., Rákóczi ut 20) legújabb illetményköteteí. Aki tagja a Magyarok Könyvesházának, az évi 36 P-ért juthat hozzá ezekhez a könyvekhez s mely könyveknek bolti ára legalább 60 pengő. Nagy a különbség, pedig a könyvek bolti ára sem mondható magasnak a többi kiadó könyveihez mérve. A Magyarok Könyvesházának tagjai azonban sehol másutt nem létező kedvezménnyel kapják ezeket a köteteket - illetményül. Tulajdonképpen minden könyvbarát akció szövetkezet s ha nem élnek vissza vele, a szövetkezet Magyarországon is igen nagy jóra segítheti a közönséget. A Magyarok Könyvesháza megmutatta, hogy mi magyarok is értjük a dolgunkat s hogy ezek a könyvek megjelenhetnek, az a magyar közönség öntudatra ébredésének is örvendetes jele.

Tehát előttünk fekszik s nem győzünk gyönyörködni a Magyarok Könyvesházának legújabb köteteiben. Nem a külső szépségben gyönyörködünk, hiszen a mai anyagnehézségek közt a külső szépség másodrendű jelentőségű, hanem a belső tartalomban. *Kodoldnyi* János három remek tanulmányában, a kötet nevét viselő Zárt tárgyalásban, melyben ennek a csodálatos fróm művésznek sziporkázó elméjét csodáljuk. Ez a kötet maradandóan őrzi meg napjaink szellemi világának pontos másolatát s nem vádolhatják késői nemzedékek a magyar írókat, hogy nem szóltak időjében a veszélyekről.

Várkonyi Nándor könyve, az „Írás története", egy nagy darab kulturhistória. Tele gazdag képanyaggal. Ki tudja, hány embernek van fogalma az írás kialakulásáról, a babiloni égetett cseréplapokból álló „könyvekről", az egyiptomiak, rómaiak, kínaiak betűjéről s írásáról, hatalmas könyvkultúrájukról. Hogy előtörpül ezek mellett a „nagy idők" mellett a mi nyomtatásunk minden tökéletessége, célszerűsége ellenére is.

Harc a bölcsőért!

Lapunk 51. számában *Pörge* Dániel volt szíves írni a Harangszóban nemrég megjelent cikkemre, amely azt a modern elvet követelte: Vissza a bölcsőhöz!

A cikkíró tisztes hangjára és az üggyel való elmélyedésére felelnem kell, mert csak így szolgálhatjuk fajtánk ügyét.

Ha magyar fajtánkat igazán szeretjük, nem szabad ezt a fontos kérdést egyikünk részéről sem félváliról: egy-egy kurtafarku cikkel elintézni. Először is szívesen elismerem, hogy cikkemnek az a beállítása, hogy az anyák kényelmét á'dozzuk fel a bölcső kedvéért, nem egészséges gondolat, mert hiszen nem a gyilmőlcsöt kell elsősorban védeni, hanem a fát. De éppen ez a gondolat, t. i. az anyák megvédése érdemli meg, hogy visszatérjünk a bölcsőhöz, gondolatom tehát sokkal több követelménynyel áll így elibénk. *Dr Sörös* Béla kórházi főorvos úr volt szíves felhívni a figyelmemet arra, hogy a bölcső éppen az anyák megkímélése érdekében szükséges. Egyelőre nem akarok beletélyekre hivatkozni, akik egészen határozott-n, mint kiváló szülészorvosok kiálltak írásom mellett, mert akkor a rossz magyar szokás szerint nem lesz vége a személyes viták tüzének.

Arról beszélek, ami bizonyos. Bizonyos, hogy a gyermeknek szüksége van a helyzetérzék kifejlesztésére. Erre pedig csak egyetlen és tökéletes eszköz van: a jó bölcső. Ebben a korban, ha rábízzuk az anyakarokra ezeknek a mozdulatoknak a bejidegzését, akkor ezek a karok tényleg leszakadnak.

Legszükségesebb a bölcső akkor, amikor beteg a gyermek. Tudjuk, akik ott voltunk gyermekeink nevelkedésénél, hogy a beteg gyermek valami csodálatos ösztönnel ragaszkodik az anyamémben megszokott ringó mozgás elnyeréséhez. Éjszakákat kell szenvedniök éppen a bölcső nélkül nevelő „modern" anyáknak, ha a gyermeknek egy kis baja van. Itt kell aztán a bölcsőnek pótolhatatlan áldását meglátnunk!

Egyébként a cikkíró szinte belefárad annak a veszedelemnek hangoztatásába, hogy nem szabad az anyákat kitenni a gyermekhurcolás fáradságának, mintha egyetlen, árva szóval is említettem volna, hogy a gyermeket hurcolni kell.

A gyermekkocsinak otthon semmi előnye nincs. Ha a gyermek egy kicsit nyugtalan, akkor kiveszik belőle és tényleg karon ringatják. Abban igaza van Pörge Dánielnek, hogy van olyan előnye a gyermekkocsinak, amit a bölcső nem nyújt: ki lehet benne tolni a gyermeket az utcára, a levegőre. Itt csak az segít, hogy olyan gyermekkocsit kell kitalálni, amelynek fekvő része lazítható és rögzíthető és otthon egy kis mozdulattal már ringatható bölcső. Egy mechanikusnak emlitettem és azt mondta: gyerekjáték az egész, már régen ki kellett volna találni. Azt szívesen szívesen kivizsgálni, hogy minden gyermekes családban bölcső is, meg gyermekkocsi is legyen a picinek kelengyéjében.

Azt remélem, Pörge Dániel sem hiszi, hogy a jó gyermekkocsi olcsóbb, mint a bölcső. Először is a gyermekkocsiból kettő kell: egy kisebb, egy nagyobb korában, másodszor a gyermekkocsit alig győzzük javittatni. (Ezt az állitását csak mellékesen hozom fel a szerzőnek, mert hiszen én elsősorban a ringatható és utcára tolható úgynevezett kocsibölcső mellett török lándzsát!

Az ilyen kocsi-bölcsőnek csak előnyei vannak és ha ilyen nincs, akkor sem szabad a régi bölcsőtől a gyermeket megfosztani, mert bölcsőt kölcsön is adnak és egy fillérbe sem kerül, míg áldása: megfizethetetlen.

Csak megemlitem, hogy az ösztönös nevelés sokezer éves tapasztalatát semmiféle divat sem tudja kiölni. A bölcső nélkül nevelő anya önkéntelenül is ringatja gyermekét. Miért?... mert az Isten beleirta az anyai szivbe, hogy erre van szüksége a kis emberpalántának. Ezt tagadni nem lehet! Ukrajnában, ahol őseink egy része ott hagyta művelteségének romlatlan nevelői erejét, olyan bölcső van, hogy a négy sarka kötéllel hozzá van erősitve a gerendákhoz. A bölcső a levegőben 40g és ringatásakor semmiféle zökkenése nincs. Imé a mély és romlatlan nevelési kultúra ereje és igazsága!

Egészen természetes, hogy azáltal Pörge Dániel a mülök neveléséről, a rádió szörnyű lélekmérgezéséről, filmszenvedélyéről igen ütemeiről szól, azt én is mind helyesnek tartom. Ez a megszivlelendő, amit a fejlődő gyermek neveléséről mond, de a bölcső igazságából nem engedek. Azt elismerem, hogy első cikkem nem világitotta meg felfogásom most irt igazságát és igen meg volt az oka, hogy anyavédő cikkét megirja. De most már egy nótát fujunk: védeni kell az anyát és nevelni kell a gyermeket. Ezt pedig legjobban — az emlitett leiki adottságok mellett — a bölcső szolgálja.

Az amerikaiak sem estek a lejük lágyára és már eldobják a kosarat és megszerkesztették a villamosbölcsőt, mert rájöttek, hogy a bölcsőringásban olyan erőket adunk a gyermeknek, amit semmi mással nem nyujthatunk.

Bizony magyar véreim: haladni kell a korral... Vissza a bölcsőhöz!!! **Bácsi Sándor**

Pörge Dániel megjegyzése:

Az ügy *Bácsi* Sándor eme cikke után sokkal világosabb. Én sem állitottam, hogy a kocsi olcsóbb, mint a bölcső. Sőt ha jól az idők lehetővé teszik a gondolatok s művek kicserélését.

Szabó Pál önéletrajzregénye a „Tiz esztendő" abból a fajtából való, melyet csakugyan érdemes elolvasni, mind témájánál, mind formájánál fogva érdekes, fontos és élvezetes. Nemcsak egy iró élete, de egy egész kor, egy társadalmi rétegé is. Magyar könyv minden izében s nem csalódunk, ha szép külföldi sikert jósolunk neki, ha egyszer

Gáh Gábor nemrég elhúnyt debreceni iró regénye, a „Heten vagyunk", csatlakozik az előbbihez, azzal a különbséggel azonban, ami megvan két nagy iró között. Ez is önéletrajzregény, bár más a milló, más a világ, a társadalom, melybe bevilágít. Aki tudatosan vallja magát magyarnak s a külföldi ponyvaregényfordításokból kigyógyulóban van, ezek által a könyvek által megmértékezhetik a valóban magyar, tehát Európa érdeklődésére elsősorban számottartó kütönö alkotásokban.

Ezeknek a könyveknek nem is szabad hiányozniok egyetlen magyar olvasó asztaláról sem.

P. D.

megnézi cikkemet, abban az áll, hogy jó, szép és olcsó kocsikat követelek. Mert, ha „jó" az a kocsi, akkor szinte maga-magát ringatja benne a gyermek és nem kell szüntelenül javítgatni sem.

Még jobb lenne az, amit *Bácsi* Sándor ajánl: ha a kocsikat a ringatás elvének figyelembevételével készítenék, a gyermek maga mulatására. Ez lenne a tökéletes: mindkét felet, gyermeket, anyát és környezetét kielégítő korszerű megoldás. Vajha minél előbb így készülnének a kocsik.

Igaz, hogy *Bácsi* Sándor nem említi a gyermek hurcolását. De hacsak bölcső van, amit tolni nem lehet, s a gyermekkel a szülője menni akar valahová kocsi híján hurcolni (bordozni kell. De a fenti kombinált megoldás ezt a zavart is kiküszöböli éppen ezért szorgalmazni kellenék az új kocsitipusnak olcsó szép és tartós előállítását, hogy minden szülő könnyen hozzájuthasson.

*

Szerkesztőség megjegyzése

Jó lenne, ha ehhez a fontos kérdésben éppen a fentiekben jelzett megoldás érdekében sokan nél többen szólnának hozzá. Kérjük lönösen az orvosokat kérjük, vállalgítsák meg a kérdés szakszerű igen mélyreható alaposságége.

Az áruló

Történelmi novella.

Írta: Kutasi Kovács Lajos

Pihegő csendben haldoklott az est. Az éjszaka lassan előjött és a csillagok teleszitáták fényükkel a komor egyhangusságba fuladt sötétséget.

Pár rongyos felhő takarodott el a nyugati horizont felé és szinte valószínűtlenül uszta lett az ég.

A patak halkabban beszélt, hogy ne zavarja meg a fák közötti elillanó, suttogó szellőt. Talán ezer tücsök is csiripelt bele az éjszakába suhanó nyáridőbe.

Valahol — a vár alatt — egy kutya ugatta a holdat.

Sebestyén almosan bólogatott a toronyban.

Öreggen van ugyan hajnalig, de elnyomta az álom. Naplementekor [illegible] Péter úr, annak örömére, hogy *Khadim* Ali pasa csapatai elvonultak. Ugy látszik belátta a pogány, hogy éppen olyan vereség vár rá, mint *Hamza* bégre. Az is elkutródott innen hamar. A magyar kezében szirdan állt a kard, lelkében újraégett az elszántság.

Sebestyén deák szemére rázállt az álom.

Mélyeket lélegzett a jó, öde, májusi levegőből, *Rózsára* gondolt, *Pető* uram csillogó szemű, barna kislányára — akihez hasonlót nem talált eddig egy várban sem, pedig ugyancsak összejárta a végvárak vidékét — és elnyomta az álom. Még a lány neszét mormogta, csak úgy a szája szögletében, önmagának, mielőtt átlépett volna az öntudatlanság pihentető álomvilágába.

Feje előrebillent.

Ugy elszunnyadt a kemény kőtalra borulva, mint az álmos gyerek a puha, simogató párnákon.

Hiszen alhatott is *Sebestyén* deák nyugodtan, a várnéppel együtt. Csendesnek, eseménytelennek ígérkezett az éjszaka.

Lent a kapunál az öreg dalkirongatott.

Pattogott a tűzredobált rőzse, a felcsapó lángok fénye vérpiroszra festette az emberek arcát. Néha szétkőtt csak ki a lőréseken [illegible] elkapott beszéd vagy dallamfoszlány.

— .... elkutródott hát a pogány...

— ....ravasz ember a budai pasa!... Visszajön az akkor, amikor nem is számítunk rá...

És koccant a pohár... tovább duruzsolt a nóta...

*

Óvatosan lopakodott végig az utcán.

Figyelt, mint a kopó, nehogy észrevegyék. Meg akarta nyerni a játékot, amiért a bőrét vitte a vásárra. Tisztában volt azzal, mivár rá, ha a terve nem sikerül. Akár a magyar, akár a török áll boszszut, mindegy. Kellemetlen, akár egyik akár másik szurja az ember hátába a tőrt.

Magához szorította a kardját, hogy ne csörögjön.

Bennt járt már a belső várban.

Sötét volt, csak a kapunál égett a rendszott lámpa. Az világított valamelyest.

Egy pillanatra megállt.

Szeretett volna felmenni Sebestyén deákhoz. Nagy kedvet érzett, hogy megölje... Gyűlölte azt a deákot, aki közéjük toppant... Rózsa és ő közé... A jöttment! Legjobban mégis az bántotta, hogy Pető Péter is szívesebben venné a deákot, mint őt, aki pedig hajdukapitány! Minden lány, asszony szívesen venné, ha csak rájuk is nézne... Bolond volt, mindig csak Rózsát hajszolta... Sikere is volt, amig ez a deák ide nem jött és szerelmes szunnetteket nem pengetett ki a lantján... Azóta?... Hej, hogy a Jézus...

Káromkodást folytott el.

Nem megy fel Sebestyénhez. Esetleg zajt csapnak, felverik a várost. Még baj lehet belőle. Nem sikerül a terve.

Tovább osont Pető uram háza felé.

Most kell óvatosnak lennie. Ha oda bejut és megtalálja a földalatti alagutat, megnyerte a csatát! A török még hajnal előtt bejön! Beszprim vára elesik és Rózsa az övé lesz! Neki igérte Khadim Ali, a budai pasa... mikor legutoljára találkozott vele...

Valaki éppen jött ki a kapun.

Vass Mihály, a hajdukapitány meglapult az oszlopok mögött. Várta mig a másik elmegy. Bizonság kedvéért megmarkolta a kardját. Sohasem lehet tudni.

Végre elment. János ur volt, a kanonok. Pető Péter házi papja.

(Folytatjuk.)

IRODALOM

Százezer szív sikolt

Dr. Németh Kálmán újkönyve.

Amig ezt a könyvet meg nem írta, addig ugy ismertük *Németh Kálmánt*, mint egy komor tankot, ahogyan utat tor a hazatelepülőknek. Azt hittük, hogy szimpatikus küzdelme végetért akkor, amikor a hernyótalpak nyomában a Bácskába özönlött a számüzött bukovinai székelység. Mikor azonban kezünkbe vesszük ezt a varázslatosan szép könyvet, akkor új csodára ébredünk. A tank olyan tökéletes *muzsika-játékká* változik, mintha *Gárdonyi* és *Mikszáth* lelke költözött volna belé. Bátran megnyilatkozó emberiessége, őszintesége, szinte forradalmi és mégsem roncsoló szókimondása, ragyogó nyelvezete teszik egyedülvalóvá *Németh Kálmán* életvallomását.

Szilágyi Ödön, a Rádió-Élet főszerkesztője úgy nyilatkozott erről a könyvről, hogy a legcsodálatosabb írás, amit életében olvasott. Megrikatta, de gyógyítóan meg is kacagtatta. *Dr Orutay Gyula* pedig azt írta erről a könyvről, hogy általa Németh Kálmán a nemzet nagy nevelőjévé magasodott. Bár ennek a verőfényes *Golgotának* olyan álomásai vannak, ahová más hanadó el nem juthat, szerző mégis lesz sehol fontoskodó. Ellenkezőleg!... Képes elhitetni az olvasóval, hogy legnyaktörőbb nagyarmentésait emberi kényszerűségből tette, mint amikor alaki ijedtében kifeszít egy vasfitót, vagy kitapos egy tüzet, hiszen csak pajkos csinytevésből

[illegible] egyik moldvai faluból a mákba, álruhában, román csendőrök között, akik fáköpönyegből szekelődtek, nehogy magyar diszkriminálus betévedhessen a lokádolt, a magyar szó után sóvár *moldvai falukba*. Olyan derűs bájjal és szellemességgel írja a útjait, mintha *Stanleyt* hallgatnánk.

Az 520 oldalas könyv, amelyről *dr Tamás József* azt állítja, hogy 25 év óta ez a legszebb magyar könyv: közel 200 képpel, [illegible]uvmilével, *Márton Lajos* festőművész fejléceivel és táblájával ünnt meg *Papp Géza* szabadkai nyomdájában. Megrendelheto 28 pengőért a szerzőnél Bácsjózsefalván, valamint könyvkereskedőknél. Őszintén irigylem azokat, akik még nem olvasták, mert élvezet és nagy gyönyörűség vár rájuk.

D' Andre Károly

Uj könyv!

Egy marék búza

A század legkiválóbb írólnak legszebb elbeszélése.

Népművelési előadásra, levente ünnepélyre, vallásos estélyre, téli estékre olvasmányul legszebb az

Egy marék búza

14 iró 18 remek elbeszélése.

Ára 7 pengő.

Szép, jó és olcsó!

Megrendelhető szerkesztőségünk útján is.

Kossuth Magyarországért

Nemzeti Könyvtár 100—104.

A Nemzeti Könyvtár újabban egyre terjedelmesebb kötetekkel lepi meg nagyszámú olvasóközönségét, mely végre a társadalom minden rétegéből verbuválódik, nem csak egyikből vagy csak a másikból. Előzőleg a 100—101 számu füzetben Petőfit mutatta be nem is annyira füzetben, mint inkább kötetben, most a magyar szabadság másik lángelkű bajnokát, Kossuth Lajost. Az iratain az emigrációból c. izgalmas műből ad részleteket ez a kötet. Csodálatos világ tárul fel az olvasó előtt a kötet olvasásakor.

Azzal kezdi, ami ma is oly fájdalmasan, izgatja a legjobbakat, milyen a hírnevünk külföldön. Az ellenünk szórt rágalmakat veszi sorra Kossuth s ez a kötet is kimutatja értékes voltunkat. Remek logikával, bámulatos megérzéssel látta meg Kossuth a magyarság helyzetét a germán és szláv népek útközőpontján, az uralkodóház bűnelt. Vannak kényelmetlen, fájdalmas igazságai is. De mikor nem fájdalmas az igazság? Olvasva ezeket az írásokat, azt kell mondanink, hogy így írni, érezni s látni csak a legnagyobbaknak adatott meg: Wesselényi Miklósnak, Széchenyi Istvánnak, Kemény Zsigmondnak

Fizessen elő lapunkra!

és Ady Endrének. Ezt a kötetet minden magyarral el kellene olvastatni a rajta je lehetne mérni, hogy ki a magyar. Mert ezt a kötetet egy káposztaföldet gondolatiszitja át minden sorában: a magyar szellemiség, magyarnak lenni magyar módra, s ugyanakkor európai módra s természetesen a kereszténység szellemében, ez az örök magyar út. Nem a mások segítségével, hanem a magunk erejéből. Tudjuk s e kötet olvasásakor újra eszünkbe jut, ez a tiszta magyar látás az idegen érdekeket ma is kereszteszi. De mikor nem kereszteszte? Magyarnak lenni: küzdés az idegen érdekek báránybőrbe bujt farkasai ellen. Ebben a küzdelemben minden tisztességes magyar embernek nagy megerősödésére szolgálhat ez a Kossuth kötet.

Ez a kötet egyébként a Nemzeti Könyvtár történetében is újabb jele annak, hogy a N. K. számai a legnagyobb érdeklődésre tarthatnak számot magyar társadalmunk minden rétege részéről. Itt van már a legújabb kötete is. Jankovich Ferenc irodalmi bemutatója „Rorr a világ" czimen. Remek kalauz az irodalomban, az egyszerű embertől kezdve az irodalom tanáráig mindenki nagy szellemi gyönyörűséggel olvashatja. — A Nemzeti Könyvtár a most megjelent 110 lk számáig az utóbbi évek legsikerültebb magyar vállalkozása volt.

Grynauszz György sárvári plébános kitüntetése

Grőcz József kalocsai érsek, mint a szombathelyi egyházmegye administrátora Grynauszz György sárvári plébánost püspöki tanácsossá nevezte ki. A kinevezés sárvári körökben nagy örömöt jelentett.

Vigyázat — zsidó író!

Köztudomású, hogy sok zsidószármazású író magyarosította nevét, s a magyar nép álarca mögé huzódva próbalja magát becsempészni a magyar olvasók táborába. Az alábbi kimutatásban közöljuk *azon magyarnyelvű zsidó írók névsorát, melynek tagjairól a felületes szemlélőben az a vélemény uralkodik, hogy az illető magyar író*. Valamennyi *mind zsidó*, ha egyik-másik eredeti zsidó nevét homály fedi is!

A díszes csokor még egy igen feltűnő jelenséget árul el, amely a magyarosítás terén idáig teljesen ismeretlen volt. A zsidó írók *még a keresztnevüket is magyarosították*, ahol a ravasz, körmönfont lélekromboló írói üzletérdek azt megkívánta.

Abonyi Dezső — Rosenzweig Dezső
Abonyi Gyula — Bruck Gyula
Abonyi Andor — Austerlich Andor
Altay Margit — Gompercz Margit
Bede Jób — Rosenberg Jakab
Berkes Imre — Berg Izidor
Biró Lajos — Blau Emil
Bokor Malvin — Blumenfeld Malvin
Bródy Sándor — ?
Biró Pál — Burger Pál
Csergő Hugó — Hónig Hugó
Csermely Gyula — Czeisler Juda
Dóczy Lajos — Dukes Lipót
Elek Arthur — Fischer Arthur
Emőd Tamás — Fleschler Ezékiel
[illegible] — [illegible]
Farkas Pál — Wolfner Pál
Forró Pál — Friedmann Pál
Földes Jolán — Furst Jolán
Gellért Oszkár — Goldmann Oszkár
Heltai Jenő — Herzl Jett
Hevesi Sándor — Hoffmann Samu
Jób Dániel — Ziffer Dávid
Kabos Ede — Rosenberg Rizole
Kadosa Marczell — Kriesshaber Mór
Kemény Simon — Kóhn Samu
Kiss József — Klein József
Kóbor Tamás — Bermann Adolf
[illegible] Sándor — [illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible] Lengyel Laura — Pollák Laura
Mohácsi Jenő — Klein Jenő
Nádai Pál — Neumann Pál
Nóti Károly — ?
Osváth Ernő — Róth Ezekiel
Palágyi Lajos — Rokeach Lipót
Pásztor Árpád — Pikler Árpád
Pék Dezső — Propper Dezső
Radó Antal — Róth Antal
Révész Béla — Reiher Armin
Ruttkai György — Rótbauser Miksa
Sebők Zsigmond — [illegible] Zsigmond
Sik Sándor — ?
Somlyó Zoltán — Schwarcz Zoltán
Szederkényi Anna — Klein Karola
Szép Ernő — Schön Ezékiel
[illegible] István — [illegible]
[illegible] Zsigmond — [illegible] Zsigmond
Tábori Piroska — Tauber Piroska
Zágon István — Fleischl István

Változás a Vasvármegye szerkesztőségében

Lékay László eddigi felelős szerkesztőt eddigi helyettese Varga Sándor váltotta fel. Varga Sándor kiváló képzettségéről s rátermettségéről eddig is volt módjában a Vasvármegye olvasóközönségének meggyőződnie. Most, hogy aránylag elég fiatalon átvette a lap felelős irányítását, bizonnyal még további fejlődés nyílik meg a Vasvármegye előtt, mely az utóbbi időkben egyre színvonalasabb lett. Komoly írók cikkei jöttek benne elég sűrün, s különösen a magyarság zenei kincséről, a népzenéről, népdalról olvashattunk igen okos, korszerű cikkeket. A valóban magyar és művészi irodalom [illegible] is előfordult. többizben, ami szintén örvendetes mértékben emelte a lap színvonalát. A Vasvármegyéhez fogható megyei lap alig is van még az országban, éppen ezért a sajátos magyar gondolkodás és értékvilág szolgálata terén különösen szép hivatás vár a Vasvármegyére.

Kinevezések és előléptetések a MÁV-nál

A MÁV igazgatósága a következő kinevezéseket és előléptetéseket eszközölte:

A forgalomnál Halász Gyula állomásfőnök felügyelőt egy fizetési fokozattal léptette elő, Szily Mihály segédtisztet segédellenőrré nevezte ki. Horváth Sándor főintéző, jánosházi állomásfőnököt felügyelővé, Tóth József bobai állomásfőnököt intézővé, Saáry Ferenc celldömölki főkocsivizsgálót hivatalnokká nevezte ki. Nagy István celldömölki szertárnokot egy fizetési fokozattal léptette elő. Szabó László tisztet szintén egy fizetési fokkal léptette elő. Paizs István kocsirendezőt tolatásvezetőnek kinevezte. Györke Béla állomáselőljárót, Horváth Zoltán főtávirászt, Huszár István állomásfelvigyázót Patkó Sándor, Németh István, Perlaky György, Süle Béla kalauzokat, Csejtey Viktor, Horváth Antal tolatásvezetőket, Kovács Gyula, Iszak István, Fábián Elek kocsirendezőket, Szabadvári István irodaaltisztet, Szabó József és Kovács Dénes váltókezelőket, Buday Ferenc, Mihók József, Szabó Károly, Kocsis Imre, Kisvári István vonatfékezőket, Nagy Sándor II. napibéres kalauzt, Vadászi József, Simon Sándor napibéres váltókezelőket egy-egy fizetési fokozattal léptette elő.

A pályafenntartásnál: Kovács István pályamestert főpályamesterré nevezte ki, Nádasdy Ferenc, Sós István és Hegedüs Zsigmond irodasegédtiszteket egy-egy fizetési fokozattal léptette elő.

A vontatásnál: Móritz Béla főkocsivizsgálót, Zsiray Gyula kocsivizsgálót, Szabó József mozdonyfelvigyázót, Sóvári József Bognár Jenő, Jobb János, Fehér István, Horváth Zoltán, Ambrus József, Dénes István mozdonyvezetőket, Horváth III. Zoltán, Németh János mozdonyfűtőket egy-egy fizetési fokozattal léptette elő.

— **Filmgyárat építenek Szegeden**, a helye már meg is van: a város hat hold földet felajánlott a Tisza partján megfelelő értékű részvényért cserébe. A filmgyár tervét Rosta Lajos, Szeged képviselője támogatja elsősorban. Ő az, aki a kultusztárca költségvetési vitájában igen súlyos bírálatot mondott a magyar filmről.

Néhány szó a Buzakötvényről

Kormányunk kölcsönért fordul az országhoz; a kibocsátandó címleteket „búzakötvény"-nek keresztelte el s nem hisszük, hogy tévednénk: főként a magánosok, a társadalom körében szeretné elhelyezni. — 200 millió pengőnek megfelelő 5 millió mázsa búza névértékéről van szó. Kétszáz millió pengő alig 5 százaléka a bankjegyforgalomnak s alig egy-nyolcvanad része a nemzeti jövedelemnek; ötmillió métermázsa búza alig egy-hatodrésze az egy évi átlagos termésnek; vagyis igazán nem kell nagyon megerőltetnünk magunkat.

Ha tehát egyáltalán járhat nehézséggel a jegyzés, ez nem a kölcsön összegén mulik, hanem azon, hogy a magyar ember még eddig nem tudta megszeretni az értékpapírt. Lehetne ra vesztegetni egypár szót, vajjon igaza van-e vagy sem. De most az egyszer nem akármilyen értékpapírt, *hanem egy speciális magyar értékpapírt* kínál jegyzésre: nevében, értékében ott van a mi nagy kincsünk, a *magyar búza*, amelyről azt mondjuk, hogy élet, áldás.

Mit jelent az, hogy buzakötvényem van? Azt jelenti, hogy voltaképen búzám van. Az, aki a papírnál fogva adósom, tehát az állam, kötelezi magát, hogy a kötvény esedékessége alkalmából buza-alapon fizeti vissza tartozását, időközben pedig, évente-kétszer, búza-alapon fizet nekem kamatot. Ha a buza ára akár a kamatfizetéskor, akár a tőkebefizetéskor magasabb, mint a mai mázsánkénti 40 pengő: az állam a magasabb áron számított pengőösszeget fizeti. Ugyanúgy hasznom van a buza értékemelkedéből, mint ha magam is gazda volnék és tartogatnám a buzát az áremelkedés reményében. A különbség csak az — *én javamra* — hogy a tárolt buza nem hogy kamatot nem hoz, de meg munkát és költséget is emészt. Még nagyobb különbség — *ez is az én javamra* — hogy a buzát nem lehet időtlen időkig a minőség romlása nélkül tárolni, a kötvény ellenben 25 évig megőrzi az én buzakövetelésem minőségét. De a legnagyobb különbség abban van — *és ez is az én javamra* — hogy a buza ára (gondoljunk csak vissza az 1930-as évek elejére!) a mai 40 pengőről le is eshetik, ellenben az állam azt a 40 pengőt, amelybe ma egy-egy mázsáról szóló buzakötvény kerül, minden körülmények között állja, a tőke- és kamatfizetésnél egyaránt. Ha tehát ma buzakötvényt veszek azon pengőben, beszélve *csak nyerni lehet, vesztent nem*. Akár kamatfizetésnek, akár kötvénylejáratnak jön el az ideje, *jogomban áll választani egy mázsa buza akkori ára és 40 pengő között*. Nyilvánvaló, hogy a magasabbat fogom választani s majd részvéttel tekintek arra a gazdára, aki kamatot nem kap buzájáért, sokáig tárolni nem tudja és esetleg akkor kénytelen eladni, amikor 20 pengőt kap érte, vagy még annyit sem.

Így azután a buzakötvény előnyös befektetésnek látszik s most már csak azt kellene eldöntenünk, hogy miből vegyük meg?

A buzakötvényt ládafiában, íróasztalban, pénztárcában, páncélszekrényben lévő, tehát *parlagon heverő pénzből* kell megvenni. Ilyen pénze — legyünk őszinték! — ma mindnyájunknak van, de sok a pénzünk, — ez is azért, mert háboru van. A „sok pénz, kevés áru" korát éljük s így minden áru sok pénzbe kerül, vagyis voltaképen minden árut túlfizetünk. Ma felesleges új ruhát csináltatni, felesleges, tehát kényszerítő szükség nélkül bármit is beszerezni: annyit, mint egy mai verébért eladni a holnapi tuzokot, vagy egy tál lencséért az elsőszülöttségi jogot. Gondoljuk meg jól: ma minden árut túlfizetünk, ha másért nem, úgy azért, mert a legtöbbje rosszabb minőségű, mint békében volt; gondoljuk meg jól, hogy a buza minősége, amelyet az Isten és a magyar föld garantál, meg a magyar földműves verejtékes munkája, nem lesz, nem lehet rosszabbá, legfeljebb jobbá. Ezt a jövőbeli buzát testesíti meg a magyar buzakötvény, mert ennek az árát fizeti az állam kamatban és tőkében. Legyen a heverő, meddő, kódorgó bankjegyből befektetett, alkotó, gyümölcsöző tőke, — ez mindenkinek, egyénnek, vállalatnak, községnek egyformán érdeke.

Búzakötvények jegyezhetők Celldömölkön a Szombathelyi Takarékpénztár fiókjánál, gróf Tisza István u. 10. (Sági utca), Sárváron pedig az Országos Központi Hitelszövetkezetnél, ahol mindennemű bankügylet lebonyolítására a nagyközönségnek díjmentes felvilágosítással szolgálnak.

Olvasd!
Terjeszd
a Celldömölki Hirlap-ot!

MOZIK MUSORA

NEMZETI MOZGÓ CELLDÖMÖLK

Január 8, szombat, 9, vasárnap, 10, hétfő
Hegyek lánya
Tormay Cecil: „Emberek a kövek között" c. híres regényéből készült. Főszereplők: Fényes Alice, Ladomersky, Nagy, Hosszú stb.

Január 12, szerda
Bercsényi huszárok
Főszereplők: Csortos, Makay M., Szeleczky, Szilassy, Hidvéghy.

Január 13, csütörtök
Pofon az éjszakában
Főszereplők: Muráti Lili, Irene von Mayendorf, Theo Lingen.

ÁRPÁD MOZGÓ KEMENESMAGASI

Január 8, szombat, 9, vasárnap
Hét évig nem lesz szerencsém
Főszereplők: Tábody Klári, Hans Moser, Wolf Albach Retty, Theo Lingen, Oscar Sima, O. Holzmann.

TURUL FILMSZINHÁZ KÉPCSÉNY

Január 9, vasárnap
5-ös számú őrház
Főszereplők: Jávor Pál, Bulla, Bihary József, Halmássy Miklós, Toronyi Imre és Pethes Ferenc.

Olvasta már a Nemzeti Könyvtár legujabb füzetét?

Makkai Sándor

versek történeti elbeszélésekkel

karácsonyra és

Szily Rezső

kiváló tanulmányát a legnagyobb magyar könyvnyomtatóról.

Ára 46 fillér!

Celldömölk virilisei az 1944. évben

A községi elöljáróság már összeállította az 1944. évre a legtöbb adót fizetők névsorát, a pénzsor a következő:

Ziehovszky Dezső háztulajdonos 4.282.14 P, Jándy Bernardin celldömölki apát 3.688.38 P, vitéz Horváth Gyula vendéglős* 3629.82 P, dr Bisiczky András gyógyszerész* 2.584 P, Szabó János gőzmalomtulajdonos 2.387.50 P, Radó Kálmán földbirtokos* 2029.86 P, ifv. Benkő Zoltánné 1977.65 P, Molnár Ferenc órás és ékszerész 1641.30 P, gr Eltz Károlyné földbirtokos 1580.44 P, dr Szabó Kálmán ügyvéd* 1447.60 P, dr Móritz Dénes ügyvéd* 1311.50 P, Klaffl Gyula sütőmester* 1304.74 P, dr Jósa László ig. főorvos* 1250 P, Hubert Sámuel vendéglős 1246.54 P, vitéz László Gyula vendéglős* 1168.20 P, dr Porkoláb János ügyvéd* 1160.54 P, dr Borzsenyi Ádám földbirtokos* 1055.20 P, Mohos Árpád vendéglős 909 P, Kirchner Elek mérnök* 883.20 P, Pöttagok: Horváth Lajos vaskereskedő 849.55 P, ifj. Schütz Gyula asztalos 821.70 P, Kiss István vegyeskereskedő* 814.42 P, dr Szalókv Lajos máv. főorvos* 771.20 P, Csoma Sándor sütőmester 760.43 P és Dinkgreve Nándor nyomdatulajdonos 746.05 pengő.

A csillaggal jelöltek adója kétszeresen van számítva, mert vagy vitézek vagy tűzkereszteesek, vagy pedig főiskolai végzettségük van.

Nyilttér *)

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, de különösen jóismerőseiket, hogy dr. Asbóth Zoltán-ért sem anyagi, sem erkölcsi felelősséget nem vállalunk.

Asbóth Lajosné és Béla cég.

[redacted]

Felelős kiadó Takáts Károly
Lapzárta: csütörtök délben 12 órakor
Terzl-nyomda ugyanaza, Celldömölk

Nyulbőrt, szőrmét, tollat legmagasabb áron vesz

TÁBITH GÁSPÁR, SÁRVÁR

Mennyi ruhaneműt lehet vásárolni 1944-ben?

A közellátásügyi miniszter a hivatalos lap pénteki számában közzétett rendeletet korlátozta a textiláruk kiszolgáltatását. A rendelet értelmében a közvetlen fogyasztó 1944 január 1-től — a vásárlási könyvbe való bejegyzés mellett — legfeljebb a következő mennyiséget szerezheti be:

Férfiak, nők és gyermekek (2—14 éves korig) 1—1 felöltőt vagy kabátot (textilanyag felhasználásával készült vihar- és esőkabátot is), 1—1 rend felsőruhát, gyapjuipari anyagból vagy pamutipari férfi felsőruházati anyagból (idetartozó a házikabát, pongyola, strandköntös is) Felsőruhát pamutból, műselyemből, műszálból, selyemből, bársonyos anyagból készült kötöttburkolt árut (házikabát, pongyola, fürdőköpeny, strandköntös (a férfiak és fiúgyermekek 1—1, a nők és leánygyermekek 2—2 rendet vehetnek. Len- és kenderanyagból készült felsőruhából csak a férfiak és a fiúgyermekek vásárolhatnak 1—1 rendet. Védőmunkaruhát (ide nem értve a gyapjából készült cikkeket) a felnőttek 2—2, a gyermekek 1—1 rendet vehetnek.

Alsóruhából (a kötött-burkolt árból is), 3—3 rend, harisnyáselyemből, műselyemből készült női harisnyából csak a felnőtt nők 9 párat, egyéb harisnyából (zokni, bokafix), a férfiak és a fiúgyermekek 6—6 párat, a nők és a leánygyermekek 3—3 párat vásárolhatnak.

A felsorolt kész ruházati cikkek helyett a fogyasztó a szükséges anyagot is beszerezheti, de a megjelölt mennyiségből több kész ruházati cikket az iparos a vevő által hozott anyagból sem készíthet. A kereskedő és az iparos köteles a fogyasztó vásárlási könyvébe 1944 január 1-e óta eszközölt bevásárlásokat ellenőrizni. A kereskedő nyilvántartásában fel kell tüntetni a fogyasztó vásárlási könyvébe az adatokat.

— Csak negyven százalék a magyar hallgató a kolozsvári egyetem orvosi karán dr. Berde Károly egyetemi tanár nyilatkozata szerint, a hallgatók 60 százaléka nemzetiségi származású. A magyar származású érettségizett ifjúságot a gazdasági lehetőségek csábítják, a nemzetiségi diákok azonban a politikai változásoknak ki nem tett és mindenkor megélhetést biztosító orvosi pálya felé vonzódnak. Ezen a helyzeten változtatni kell — mondotta Berde Károly —, mert a székely nép egészségügyét csak magyar orvosok kezében láthatjuk biztosítottnak.

HÍREK

— **Eljegyzés.** Ujvári Vilmos rom. kat. tanító, tart. főhadnagy és neje Varga Irén leányát, Évát eljegyezte dr Biró Sándor m. kir. rendőrségi s. fogalmazó.

— **Átminősítés a MÁV-nál.** A szombathelyi üzletvezetőség Molnár Károly máv. pályamunkás fékezőt órabértálanyos segédtiszinek átminősítette.

— **Felvétel a vasuthoz.** A szombathelyi üzletvezetőség Dénes Miklós, Molnár József, Molnár József, Molnár Károly, Óri Lajos, Somogyi Dezső celldömölki és Somogyi István szakiai iakosokat a máv. kötelékébe felvette és órabértálanyosoknak a celldömölki állomásra osztotta be szolgálattételre.

— **Házcsoportparancsnokok és helyetteseik eskütétele.** A celldömölki Légoltalmi Liga házcsoportparancsnokai és helyettesei december 29 én, délelőtt 10 órakor letették az esküt Lajlai Tivadar vezetőjegyző és Tóth Dénes a légoltalmi liga t. kárának jelenlétében.

Olvasd! Terjeszd! a Celldömölki Hirlapot!

— **Egy mozdonyvezető halálos szerencsétlensége.** Szilveszter estéjén fél 6 óra tájban a győri pályaudvaron halálos szerencsétlenség történt. Pál József 28 éves celldömölki mozdonyvezetőtanonc a mozdony szerkocsijáról szenet lapátolt le, e sz közben hozzáért a magasfeszültségű vezetékhez, amely halálra sújtotta. — Szerencsétlensége nagy részvétet keltett nemcsak a vasutas körökben, hanem mindenütt, ahol ismerték őt. Holttestét hazaszállították Zalaegerszegre, ahol szerdán délután helyezték örök nyugalomra nagy részvét mellett. A temetésen a [redacted] Vass Béla fűtőházfőnök képviselte.

— **Sulyos szerencsétlenség a bobai állomáson.** Szilveszter éjszakáján a bobai állomáson sulyos baleset történt. Smidéliusz József 25 éves celldömölki vonatfékező a bobai állomáson kocsikat akart összekapcsolni, miközben az ütközők közé került, amelyek a jobb karját teljesen összeroncsolták. Beszállították a celldömölki közkórházba, ahol azonnal kezelés alá vették és teljesen le kellett operáini a karját. Állapota nagyon sulyos.

— **Szakvizsgaletétel.** Németh Gyula celldömölki máv. forgalmi napidijas a tayirdaszakvizsgát Szombathelyen sikerrel letette.

— **Örvendetes családi esemény.** Gábriel Antal celldömölki m. kir. j. pü. vigyázót neje egy egészséges leánygyermekkel ajándékozta meg, aki a keresztségben Éva nevet nyerte.

— **Kinevezések a MÁV-nál.** A máv. igazgatósága Ifj. Nagy Elek szombathelyi üzletgyakornokot, id. Nagy Elek celldömölki ellenőr fiát a szombathelyi szertárnál tiszitő. Küllei (Leier) József celldömölki illetőségű szombathelyi irodasegédtiszteket tisztő kineverte.

Burgonya-előleg visszatérítése

Felhívja a közellátási hivatal mindazok figyelmét, akik burgonyát igényeltek és az előleget be is fizettek, hogy ha még burgonyát nem kaptak, a befizetett előleget folyó hó 9-től a közellátási hivatalban visszakaphatják.

Nikotin árának visszatérítése

Ismételten felhívja a közellátási hivatal mindazok figyelmét, akik nikotint igényeltek és a Molnár drogériából még nem vitték el, hogy az árát a közellátási hivatalban visszakaphatják.

Celldömölk nagyközség mult évi népességi fejlődéséről

Celldömölkön 1943-ban 147 gyermek született, 18-cal kevesebb, mint a megelőző 1942. évben. Az 1943-ban született 147 gyermek közül halva született 4, viszont, vidéki gyermek volt 45, így tehát a tényleges celldömölki élve született száma csak 98 főre rugott. A 98 helybeli szülött közül fiú volt 54, leány pedig 44. Vallásfelekezet szerint katolikus fiú 41, katolikus leány 37, evangélikus fiú 9, evangélikus leány 8, református fiú 3, református leány 3, zsidó fiú 1 és zsidó leány 2.

Házasságon kívül született összesen 11 gyermek, ezek közül helybeli fiú volt 1, helybeli leány 4, vidéki fiú 2 és vidéki leány 4. A kórházban született 45 vidéki gyermek közül fiú volt 17 és leány volt 28.

A születések száma tekintélyes visszaesést mutat. A halálozás száma viszont csaknem egyenlő ez 1942. évivel. Ugyanis Celldömölkön 1942-ben 107, míg 1943-ban 106 esetben aratott a halál. Az 1943-ban elhunyt 106 személy közül a kórházban meghalt vidéki volt 34, mégpedig 28 férfi és 7 nő, vagyis a tényleges celldömölki halottak száma 72-re rugott.

Összegezve tehát azt látjuk, hogy *Celldömölk lakosságának természetes szaporodása 1943-ban mindössze 17 fő volt, ami az országnak elenyésző kis töredéke.*

Az 1943-ben elhunyt 72 celldömölki lakos közül katolikus férfi volt 34, katolikus nő 17, evangélikus férfi 7, evangélikus nő 6, református férfi 1, református nő 1, zsidó férfi 3 és zsidó nő 3. Ha az életkort vesszük figyelembe, akkor azt találjuk, hogy Celldömölkön aránylag magas életkort érnek el az emberek, mert épugy, mint a korábbi években, 1943-ban is a helybeli halottaknak többsége 50 éven felüli. Igy a 72 helybeli halott közül 3 éven alul hunyt el 8 fiú és 2 leány, 10—20 év között 1 férfi, 30—40 év között 1 férfi, 40—50 év között 2 férfi és 7 nő, 50—60 év között 2 férfi és 4 nő, 60—70 év között 8 férfi és 9 nő, 70—80 év között 11 férfi és 5 nő, végül 80—90 év között 6 férfi és 5 nő.

Olvasd Terjeszd! a Celldömölki Hirlapot!